

Scherven van gebrandschilderd glas

DOOR

D. VAN ADRICHEM

O. F. M.

Bij ons op zolder stond een kist en in die kist lagen meer dan duizend stukken en stukjes gebrandschilderd glas. In een donkeren hoek stond ze, rustig en stil en vergeten. Eens in 't jaar kreeg ze bezoek, bij gelegenheid der schoonmaak. Dan kwam ook telkens de vraag weer op, of uit die stukken en brokken nog een behoorlijk geheel kon worden samengesteld. Soms was een poging daartoe gedaan. Telkens vergeefs. Vast stond nu, dat er van die scherven niets meer te maken was.

Schrijver dezès heeft nog eens geprobeerd en — met groot succes. Als er onder zijn lezers bezitters zijn van stukken en scherven, die onder suspicie liggen van onverenigbaarheid, laten ze het woord van Jan Pietersz. Koen gedenken: Ende desespereert niet. Natuurlijk, 't resultaat kost tijd en geduld, maar die zijn gratis verkrijgbaar.

Ziehier hoe wij te werk zijn gegaan. Op twee lange tafels werden alle fragmenten uitgelegd. Die tafels waren eerst met wit papier bedekt en de fragmenten afgestoft. Zoó moesten kleur en tekening duidelijk zichtbaar worden. Toen alles was uitgepakt, begonnen wij verschillende categorieën te maken: wapens, bloemstukken, menschenfiguren, opschriften; wat onder eenzelfde hoofd behoorde, werd bij elkander gelegd.

Daarna begon een nieuwe sortering. Er werd gepast en gemeten. Daarbij werd niet alleen op kleur en tekening, doch ook op de dikte van het glas gelet. Dit moest wel in die gevallen, waarin een heel klein stukje geen tekening ver-

toonde en toch tusschen gelijk gekleurde, reeds bijeen gebrachte stukken, moest worden thuisgebracht.

Dat vaak stukken van de eene naar de andere samenstelling verhuisden, dat wij soms opnieuw moesten beginnen, als wij meenden reeds ten halve of meer met een figuur gereed te zijn, zal niemand verwonderen, die aan het groot getal der scherven denkt en weet, dat o.a. één ruitje van 9 x 16,5 cM. uit veertig fragmenten moest worden hersteld.

Maar wat was nu het loon? Ongeveer vijftig ruitjes hebben wij vóór ons liggen, meestal compleet. De weinige stukjes, die overbleven, vullen nog geen lucifersdoosje.

Deze ruitjes dateeren grootendeels uit de 17e eeuw. Wij vermoeden, dat zij afkomstig zijn uit de ramen van het kloosterpand alhier, waar nog een veertigtal dergelijke exemplaren prijken. Meer-

dere fragmenten vertoonen trouwens dezelfde cartouche teekeningen, als die nog in de ramen staan, en verschillende thans bijeengebrachte figuren vormen aanvullingen op de voorstellingen, die thans nog in het pand te zien zijn. Deze voorstellingen zijn navolgingen van Philippe Galle's *Imagines Sanctorum Francisci et qui ex tribus ejus Ordinibus relati sunt inter Divos, cum Elogiis*, — in quarto verschenen te Antwerpen in 1602.

Hoe de ruitjes uit de ramen en in stukken geraakten, weten wij niet. Misschien met een storm, zooals de Kroniek van het klooster er vermeldt op 12 en 13 Augustus 1832 en op 17 Juli 1865.

Nu was de vraag hoe het resultaat van ons zoeken en passen blijvend kon worden gemaakt. Het best leek de aaneengesloten stukken tusschen twee glasplaten in te lijsten; maar de bolle oppervlakte van veel fragmenten laat dit niet toe. Verschillende kleefmiddelen hebben wij beproefd, doch geen enkel „hield”; Seccotine bleek tot heden het best; men kan de daarmee bewerkte samenstellingen gerust opnemen, en de barsten worden er niet grooter of duidelijker door. Doch men kan de ruitjes dan niet aan de zon blootstellen, noch met warm water schoon maken. Weet iemand der lezers een afdoend procedé?

